СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 147. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 25. червня, 1929. VOL. XXXVII. No. 147. Jersey City, N. J., Tuesday, June 25, 1929. THREE CENTS.

ЗБІРКА ЗЕЛЕНИХ СВЯТ - ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

30,000 НЮЙОРСЬКИХ КРАВЦІВ РІШАЄ ВИЙТИ НА СТРАЙК

ВЕЛИКА БІЛЬШІСТЬ ЧЛЕНІВ КРАВЕЦЬКОЇ ЮНІЇ ЗА СТРАЙКОМ.

НЮ ЙОРК, 24. червня. — У суботу вечером покінчилося голосованнє по відділах кравецької юнії, котре почалося було в четвер, а котре мало рішити, чи мають кравці вийти на страйк, як підприємці не сповнять їх домагань.

Хоча висліду голосовання ще не подано офіціяльно до відома, то вже відомо, що переважаюча більшість голосуючих кравців рішилася вийти на страйк. Коли до страйку прийде, в ньому возьме участь понад 30,000 робітників. Почнеться він мабуть у липни.

Приготовання кравецької юнії зібрати 250,000-доляровий страйковий фонд уже покінчилися. Кравці сподіються короткого страйку.

МЕКСИКО ТІШИТЬСЯ РЕЛІҐІЙНИМ МИРОМ.

ПО ВСЬОМУ МЕКСИКУ ПРОЦЕСІЇ.

МЕКСИКО СИТІ, 24. червня. — Мексиканське населенне приняло з великою радістю вістку про закінченне боротьби між державою й римською церквою.

Хоча священики ще не беруть участи в богослуженнях, католики уряджують великі процесії до каплиць і церков. Цілий день розноситься голос церковних дзвонів.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПЛЯНУЮТЬ АҐІТАЦІЙНУ ПРОПАҐАНДУ ЗА УРЯДОМ.

ЗВЕРТАЮТЬСЯ ПРОТИ РАДИКАЛІЗМУ.

ВАШИНГТОН, 24. червня. — Провідники републиканської партії збираються починати широку пропаґанду за піддержкою теперішнього републиканського уряду в його політичній діяльности.

Між иншим мають вони заложити великий місячник для оборони політики уряду.

Кампанія має звертатися передовсім проти радикальних течій.

ОБВАЛ НА ПАНАМСЬКІМ КАНАЛІ.

ВИПАДОК НЕ ПЕРЕРИВАЄ ПЛАВБИ.

БАЛЬБОА, 23. червня. — Ґубернатор Панамського Каналу повідомив уряд у Вашингтоні, що яких 250,000 кубічних ярдів землі обсунулося в Проріз Ґеларда. Мимо обвалу плавби кораблів по каналі не перериваеться. Обвал розтягається на 500 стіп. Заряд каналу вислав сейчас відділи робітників для направи обвалу.

ФОРД ДУМАЄ БУДУВАТИ ОДИН ЛІТАК ДЕННО.

ЗБУДУЄ НОВУ ФАБРИКУ В ДІРБОРНІ.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 24. червня. — Моторова Компанія Форда плянує поширити свої пляни будовання літаків.

У Дірборні мається виставити нову фабрику аеропляні, яка збільшить простір дотеперішньої фабрики на 155 процент. Фабрика тоді буде випускати по одному літакови денно. Всі літаки будуть мати по три мотори та будуть збудовані всі з металю.

ЛІКАРІ ДОСЛІДЖУЮТЬ ПРОФЕСОРА-ВБИЙНИКА.

ХОЧЕ ЗАЯВИТИ СЕБЕ ПЕРЕД СУДОМ НЕВИННИМ.

КОЛАМБАС, Огайо, 24. червня. — З огляду на те, що д-р Снук, професор Огайського університету, який оноді признався до вбийства студентки Теори Ґикс, готов боронитися божевіллєм, стейтова прокураторія вже постаралася, щоби його душевний стан прослідили знавці психіятрії.

Снук говорив репортерам ґазет, що дівчина вганялася за ним, щоби він давав їй наркотиків, а відтак нарікала на нього перед репортерами, що він їй не хотів ніяких наркотиків записувати. Снук мав заявити, що він думає представляти себе невинним убийства.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ НА ЛЮДИЙ, ЩО СПЛЯТЬ НА МОРСЬКІМ ПОБЕРЕЖУ.

НЮ ЙОРК, 24. червня. — Позавчора вечером один полісмен нюйорської поліції, переглядаючи вечером побереже, наткнувся на лежачого на березі чоловіка. Показалося, що чоловік був без памяти. Приведений до памяти полісменом чоловік заявив, що його напало трох людий, побили й ограбили. Сказавши се, він знова попав в обморок. У непритомнім стані відставлено його до шпиталя, де лікарі кажуть, що він може померти з побоїв.

Відвізши сього чоловіка до шпиталя, полісмен пішов далі оглядати побереже й скоро натрафив на ще одного чоловіка, лежачого без памяти. Сього вже йому не вдалося привести до памяти. Лежав він зі знаками тяжких побоїв, а його кишені були вивернені. Він відставив й сього до шпиталю. Тоді вже ціла громада детективів кинулася перешукувати побереже й вони найшли ще одного чоловіка, жертву подібного нападу, а коло 7 години рано арештували трох молодих мущин, які заховувалися підозріло. Коли на допити детективів вони стали давати суперечні відповіди, поліція задержала їх як підозрілих о грабунок людий, сплячих на побережу моря.

По цілоденних допитах мало двох з них признатися, що вони сварилися й билися з двома людьми на березі. Поліція, однак, вірить, що вони нападали на сплячих і грабували їх, а як нападені боронилися, вони їх побивали до безпамяти.

ҐАЙДА ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

Бувший відомий чеський ґенерал-леґіонер Гайда засуджений на 4 місяці вязниці за хабарництво й продаж чеських секретних военних документів чужій державі. Він був один час начальником чеського ґенерального штабу.

НА САМ ВЕЛИКДЕНЬ.

Є звичай, що люде, навіть великі вороги, прощають собі всякі кривди на Великдень, братаються з тими, що їх ненавиділи досі і христосуються з ними, як з другами. Инакше від цього звичаю похристосувався Дмитро Ясів з Дмитром Стасівом в Дроздовичах. Вони оба мали зі собою якісь порахунки і от Ясів вибрав собі Великдень на день порахунку. Узяв револьвер, вийшов на дорогу і як надійшов ворог — він замісць похристосуватися з ним — стрілив тай зранив його в жолудок. Стасіва завезли до Львова і він догоряє, а Ясів пішов їсти паску до тюрми, тай мабуть швидко не вийде.

ЧОТИРИ І ПІВ МІЛІОНА ДОЛЯРІВ ЗА „ЕВРОПУ".

Англійські асекураційні компанії закінчили обчислення шкоди, яку заподіяла пожежа німецькому пароплавові „Европа". Шкода виносить 42% всієї асекурації. Уже підписаний договір, по якому „Гамбурґ-Американ Лайн", властителька „Европи", одержить відшкодовання в сумі $4,500,000.

СТАТУЯ ХРИСТА.

На горі, що находиться біля столиці Бразилії, Ріо де Жанейро, ставляють тепер величезну статую Христа. Вона буде висока 37 метрів, а кошти її будови виносять 10 міліонів зол. На підвалині памятника, що буде висока 7 м., буде напис: „Христос побіджає, Христос царює, Христос приказує". Статуя ця буде найкращою зі всіх статуй світа.

ЦІКАВА МАНІФЕСТАЦІЯ.

У Відни улаштувало Міжнародне Т-во охорони звірят пропаґандову демонстрацію з походом через вулиці міста. В поході взяло участь біля 2,000 людей і 2 орхестри, а крім цього велика ґрупа псів та котів, яка повагом маширувала за таблицями з написами: „Кождий культурний чоловік є нашим приятелем", „Не знущайтеся над нами" і т. д. Тисячі тисячі людей придивлялися тій цікавій і оригінальній демонстрації.

ЖИД ВСЕ ЖИДОМ.

Що Жид все буде торгуватися, навіть в обличі смерти, про те свідчить ось яка подія: Гершко Реддіґ ішов собі оноді дорогою з Янова до Яворова до дому. Нагло грізний розбишака заступає йому дорогу. І тепер починається така розмова: „Жиде, віддай дзиґарок і гроші!" „Пане, дзиґарок, то мій цілий маєток, а позатим маю ще 2 зл. Лиши мені їх!" „Не можу — каже бандит. — Зрештою, що мене то обходить, чи ти маєш що більше, чи не". „Ну то торгуймося, каже Жид, я тобі дам 50 грошів і пусти мене. Як мене обрабуєш, то тебе злапають і будеш сидів". „Ну, добре. Давай 50 грошів" — закінчив бандит, взяв гріш і пішов в ліс. А Гершко доніс до поліції, а поліція злапала бандита. Це був Іван Голея з Миклашова коло Львова, який видно минувся з фахом, коли хотів бути дипльоматом, що веде переговори, і бандитом в одній особі.

ЛАСІ НА ЗОЛОТО.

Є люде, що дуже кохаються в золоті. Радіб вони мати його якнайбільше, скуповують, де можуть; біда тільки, що на золоті не розуміються і шахраї часто пхнуть їм в руки дешеву бляшку за дорогі гроші. Оттаке було і з Доркою Демчишин. Приїхала до Львова, а тут якийсь чоловік продає порядну золоту обручку за 27 зол. Добрий інтерес — подумала вона і заплатила гроші. Та втіха довго не тривала. Дорка мусіла йти на поліцію, бо обручка була мосяжна.

З ЛЮБОВИ.

Оноді вечером 21-літний Микола Смутило з Головчинець, пов. Заліщики, стрілив двічі з утятого кріса до своєї коханої Вікти Стругі і важко зранив її в груди, а потім стрілив і до себе. Як виказало слідство, наречені згодилися добровільно на смерть тому, що родичі Смутили не хотіли дозволити на їх супруже. Але будуть жити обоє. — З такої самої причини, але на смерть застрілив з револьвера Гринько Іванчук з Валісь, пов. Золочів, свою кохану Марійку Шевчуківну. Після цього стрілив і собі в висок та впав трупом біля тіла коханої дівчини.

„ДІВЧИНА З ПЯТЬМА МОЗКАМИ".

В Парижу досліджують тепер учені одну циганку, яку спровадили аж з Америки, а яка називається Теа Альба. Дівчина та настільки цікава, що потрафить кождою рукою і ногою виконати таксамо швидко і вміло кожду роботу і пр. вишиває вона таксамо добре лівою ногою, як правою рукою. Окрім цього знає вона говорити та писати 20 ріжними мовами, а здібна така, що потрафить, взявши олівці в одну і другу руку, писати одночасно в двох ріжних мовах. Учені назвали Теу Альбу „дівчиною з пятьма мозками" і кажуть, що ще такого чоловіка, як вона, історія людей не знає.

СТОЛЯРІ ДОБИЛИСЯ ПІДВИШКИ.

В Нюарку, Н. Дж., підписано 21. ц. м. трилітну угоду між столярською юнією та нюджерським товариством будівничих крамниць про нові умови праці в сьому промислі. Робітники дістали 5-денний тиждень праці та підвишки заплати; підвишка виносить пересічно 10 процент.

ЖНИВА СМЕРТИ.

Звісний астроном Каміль Флямаріон завдав собі труду й обчислив усі війни та скількість трупів, що впали в боях на підставі історії. Праця та тривала щось пять літ, але остаточно оголошено її і от що каже той учений: Від найдавніших часів до 1900 р. згинуло в крівавих боях небогато, тільки 1 міліярд двіста міліонів людей, причім само 19-те століття пожерло 40 міліонів людей. Флямаріон каже, що якби так з якої ріки великої випомпувати воду і пустити туди проляту в боях кров, то вона теклаби 48 годин без перерви, а булоби її 180 міліонів гектолітрів. Колиб кістяки побитих поставити один на другого, то з цього повсталаб драбина аж на місяць і поза нього до висоти 20 міліонів кільометрів, а голови трупів, положені одна при другій, утворилиб шнур коралів, яким можнаб оперезати 6 разів кулю земську. Страшні цифри!

НІМЕЦЬ ВИДУМАВ, ЯК ДІСТАТИСЯ ДО МІСЯЦЯ.

Французьке Астрономічне Товариство рішило дати німецькому професорові д-рови Обертови нагороду за практичну суґестію, як людина може відбути подорож до місяця. Ся суґестія вважається за найважніший причинок до знання астрономії в протягу року. На думку Французів, німецький професор бодай теоретично найшов спосіб поборення сили притягання землі. Нагорода виносить 5,000 франків, але з уваги на важність, яку признано думці німецького професора, сю нагороду подвоєно.

АМЕРИКА ВСЕ КРІПШЕ ОБМУРОВУЄТЬСЯ.

Іміґраційний уряд Злучених Держав запровадив драстичні зміни в способі випитування людей, які переїзджають з Канади до Злучених Держав. Тепер вже навіть американські горожане не будуть виключені від допитів. Зміна входить в життя з днем 1. липня. Новий іміґраційний документ, який треба буде виповнити, називається „форма 521". Його мають виповнювати Американці, що вертають до Злучених Держав, а також Канадійці і другі, що удаються до Злучених Держав на тимчасову гостину.

СОТНІ РОКОВИНИ ХОРУ.

Сотні роковини першого українського мистецького хору при катедральній церкві в Перемишлі відсвяткувала перемиська земля в неділю, 26. травня, святочним концертом у великій салі Робітничого Дому, виповненій по береги громадянством. Богато людей відійшло від каси, бо не могли вже дістати білєтів. Духовенство з міста і провінції явилось з о. архідіяконом Зубрицьким на чолі. Свято розпочав проф. Б. Загайкевич рефератом про діяльність еп. Снігурського в перемиській землі, який між иншим оснував перший мистецький хор в Перемишлі, даючи тим почин таким хорам в Галичині і на Буковині. В дальшій части представив проф. Загайкевич розвій хорів до найновіших часів. Опісля наступили продукції церковних і світських пісень львівського і перемиського Бояна під дириґентурою пп. д-ра Федака, о. Кишакевича, проф. Людкевича, проф. Кліша і маґ. Чубинського. Той самий концерт буде повторений у Львові в неділю 2. червня.

ДИВНИЙ ТЕСТАМЕНТ.

Один селянин з Баварії лишив умираючи такий тестамент: „Хочу, щоби в моїй домовині спід був зі сукна, бо хочу мати мякше спання, як в ліжку мав я за життя; а крім цього хочу, щоби кождий, хто буде на моїм похороні, дістав дві ковбаски, кусок хліба і пів літри пива". Родина цього селянина виконала бажання небіщика дуже докладно, а не треба додавати, що людей на похороні було а було...

ОЖЕНИВСЯ!

В місцевости Рубо у Франції відбувся оноді цікавий шлюб. Оце 71-літна шинкарка Кльовер вийшла замуж за 18-літнього робітника Бекіба, який у неї мешкав від кількох місяців. На означений день тисячі людей зійшлися під костел, щоби побачити дивовижну пару, але молоді знали, що люде будуть з них сміятися, поїхали у друге село і там „тихо, любо і радісно" повінчалися з собою.

ФРАНЦУСЬКІ ВЕТЕРАНИ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ НОВОГО РЕПАРАЦІЙНОГО ДОГОВОРУ

У ДЕМОНСТРАЦІЇ ВЗЯЛО УЧАСТЬ ЛИШЕ 4,000 ВЕТЕРАНІВ. ПОЛІЦІЯ ПІДТРИМУВАЛА ПОРЯДОК. ДВОХ АРЕШТОВАНО ПІДЧАС ДРІБНИХ СУТИЧОК З ПОЛІЦІЄЮ.

ПАРИЖ (Франція), 24. червня. — Тут відбулася демонстрація ветеранів французької армії з часів Великої Війни. Ветерани врядили демонстрацію-протест проти нового репараційного договору, якого основи виробила репараційна комісія Йонґа. Із загальної скількости 800,000 ветеранів, обєднаних в конфедерації ветеранів, у демонстрації взяло участь лише 3 або 4 тисячі душ.

Демонстрація відбулася в районі вказанім правительством по Авеню Віктора Емануеля III-го до тріюмфальних воріт, де ветерани положили вінок на гробі невідомого жовніра. Мешканці Парижа мало звертали уваги на демонстрантів, які йшли з прапорами своїх військових частин.

Порядок був порушений лише орґанізацією монархістичної молоді, яка кілька разів проломлювалася через кордони поліції, стараючися зробити монархічну демонстрацію. Поліція досить легко привертала порядок, арештуючи притім двох найбільше буйних.

ВИСОКА ЗАРОБІТНА ПЛАТНЯ.

ВИСОКА ЗАРОБІТНА ПЛАТНЯ РОБІТНИКАМ ЗНАЧНО ПІДВИЩУЄ ЇХ ПРОДУКТИВНІСТЬ.

ПАРИЖ (Франція), 24. червня. — На четвертім інтернаціональнім конґресі наукового управління підприємствами багато промовців висловлювалися в тому сенсі, що велика заробітна платня забирає робітникам всі прибутки, які повстають від інтенсифікації виробництва. На це американські делеґати відповідали, що висока заробітна платня в Америці поставила американського робітника в найліпше у світі становище, а крім того й продуктивність американського робітництва цим піднесено на найвищий щабель.

ЗГУБИЛИСЯ ЛЕТУНИ.

ЕСПАНСЬКИЙ ЛІТАК, ЩО ВИЛЕТІВ ДО АМЕРИКИ ЧЕРЕЗ АЗОРИ, ПРОПАВ БЕЗ СЛІДУ.

ПАРИЖ (Франція), 24. червня. — Відомости, що еспанський літак під командою Франка щасливо долетів до Азорських островів, виявилися неправдивими. Величезний літак, на якому крім Франка летіли ще три летуни, до цього часу ніде не зявився.

Крім того нема з ним радіозвязку. Тому думають, що можливо він потерпів якусь катастрофу й загинув. Видано розпорядження військовим суднам іти на розшуки летунів. Франко мав летіти до Ню Йорку, а потім вернутися до Еспанії, щоби звідти розпочати лет навколо світа.

75-ЛІТТЯ ЗАЛІЗНИЦІ.

УЧЕНІ И УРЯД БУЛИ ПРОТИ БУДОВИ ЧЕРЕЗ ГОРИ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 24. червня. — Урочисто відсвятковано 75-ліття першої гірської залізниці через Альпи в районі Земерінґу. У святі взяло участь все правительство, парлямент, чужинецькі посли та тисячі инших достойників і народу.

Коли інжинір Ґеґа виробив плян, будови цієї залізниці, то проти цього виступили учені й правительственні кола. Один професор мюнхенського університету „науково" доказував, що людина не може переїхати тунелем, щоби не затруїтися, а деякі інжинірі доказували, що не можна збудувати паротяга, який змігби тягнути потяг догори.

Поданий проект будови залізниці до міністерства був викинений і лише слуга в міністерстві вратував його зі сміття, завдяки гарній обкладинці. Лише по революції 1848 року, коли правительству треба було установити як найскоршу комунікацію з Італією, пригадали за проект інжиніра Ґеґи і залізниця була збудована.

СОЦІЯЛІСТИЧНА ПРОМОВА КОРОЛЯ.

ЛОНДОН (Англія), 24. червня. — Перший раз в історії не лише Анґлії, але й усіх держав король виголосить соціялістичну престольну промову при відкриттю парляменту. Анґлійський кабінет міністрів, складений з членів Партії Праці, тепер готує престольну промову для короля, яку він має виголосити при відкриттю парляменту.

В 1924 році Мек Доналд прийшов до влади лише по відкриттю парляменту й тому тронна промова короля була вироблена консервативним правительством.

ПАПА ЗНОВУ ПРОТИ МУСОЛІНІЯ.

ВАТИКАН МІСТО (Ватикан), 24. червня. — Римський папа знову наказав секретареві виготовити листа проти промови Мусолінія, яку той виголосив у парляменті й сенаті підчас обговорювання договору з Ватиканом. Папа говорить, що після того, як та еретична промова Мусолінія видрукувана офіційно, він мусить знову піднести свій голос проти неї.

ОСТАННЯ ДІЯ ОПЕРЕТКИ АМАНУЛИ.

БОМБЕЙ (Індія), 24. червня. — Бувший афґанський емір Аманула виїхав зі своєю дружиною та з близчими прибічниками до Европи. Він сподівається оселитися десь у Франції,

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДРУГІ НАРОДИ — ПТИЦЯМ, А ЩО МИ — ЛЮДЯМ?

Нюйорський Таймс дня 21. червня доносить на першій стороні в спеціяльній телеграмі таке:

„Департамент війни дістав вістку, що на Форті Монмавт, в стейті Ню Джерзі, погиб сьогодня вкритий воєнними ранами голуб „Президент Вилсон", один з голубів воєнних героїв, яких мала американська армія в часі світової війни. Птах мав 11 літ.

„Уроджений у Франції з невизначної родини, голуб відзначався незвичайною життєвою силою й скоростю. Підчас сильного огню машинових крісів та артилерії в бою ранком дня 5. листопада 1918. року він вилетів з Ґранд Пре, у Франції, з дуже важною вісткою. Двайцять пять мінут пізніше, по довгій дорозі через мраку й густий рій куль, він прилетів до Рампорту, 25 миль далі, з одною ногою розбитою, з груддю простріленою кулею, але лист, який йому віддано, ще далі висів з розторощеної ноги.

„Привезений до Злучених Держав після війни птах з того часу тішився добре заслуженим відпочинком на форті Монмавті".

Ся новинка, яка для декого моглаби виглядати на прояву горячкового шукання сензації в „огірковий" літний сезон, або на прояву пустого сентименталізму, має під собою тверду психольоґічну основу. Кождий читач сеї новинки мимоволі буде зворушений сею новинкою. Як його не рушить і образ несвідомого геройства птиці, то його рушить вдячна дбайливість американських жовнірів за німу тварину, яка не хотячи може сповняла тяжку службу й наражала своє життя. Може не кождий читач подумає собі, але кождий почує в собі приплив любови до того краю, котрий так гарно дбає за своїх німих і несвідомих борців. Кождий читач відложить новинку з чуттям, що за таку державу й народ, який так дбає за тих, що дбають за нього, варта боротися. Для них голуб, німа тварина, стає символом державної дбайливости за своїх охоронителів.

Так поступає великий і розумний народ. Чи покажемо ми, іміґранти з української землі, хоч тільки пошанівку, любови й дбайливости супроти українських інвалідів, українських людий, що свою кров за свій нарід проливали, кілько американський народ показав для сеї німини, для того „Президента Вилсона"?

З „ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ" В РІДНІМ КРАЮ

(Господарський курс для жінок в Коршеві. Свято „Сільського Господаря" в Коломиї).

(Оригінальна допись до „Свободи")

II.

Як я представив уже у попередній статті, п. воєвода станиславівський дозволив уже майже в послідній хвилі на Свято „Сільського Господаря" в Коломиї.

Тимчасом вістка про заборону рознеслася була вже по повіті, отже треба було наново давати знати людям, що свято таки відбудеться. Це так легко не пішло. Досить, що щонайменше четверта часть ґромад не довідалася про дозвіл і участи в святі через це не взяла.

Але на цім трудности ще не скінчилися.

День перед святом, 1. червня ц. р., кличе староста коломийський урядовця філії „С. Господаря" в Коломиї інжиніра п. **Дмитренка** (Наддніпрянця) до себе й каже йому:

„Як знаєте, п. воєвода позволив на Свято „С. Господаря" в Коломиї разом з полевою Службою Божою та походом, однакож я вас роблю відвічальним за перебіг того свята і колиби на нім співано які **„пшецівпаньствове" пісні,** або говорено які **„пшецівпаньствове" промови,** то я зараз вашу коломийську філію розвяжу, а **вас**, пане Дмитренко, **видалю** поза границі польської републики. Прошу тому уважати!"

Зрозуміємо отже, що ціле це **свято** стояло під польсько-урядовою загрозою, і що ті тисячі народа, які зібралися на зарінку над Прутом навкруг устроєного там престола, а потім в торжественнім поході перейшли через місто (біля два кільометри) на площу Народного Дому, прямо немов води в рот понабирали. Чейже ліпше мовчати, ніж наразити на розвязаннє цілу філію, обіймаючу такий великий повіт, та позбутися такого пожиточного робітника як інжінір Дмитренко. Про нього чейже читали шановні читачі „Свободи" в моїм звіті про господарський курс в Коршеві. Це незвичайно гарна сила, але власне вже з тої самої причини в очах польського уряду непожадана.

Полеву Службу Божу на зарінку відправив коломийський парох і декан о. Русин в сослуженню ще трох священиків. Співав селянський хор зі Стопчатова під диригентурою селянина Петра Чукора.

Погода була дуже гарна, а хоч день заповідався рано хмарний і холодний, то потім вітер розігнав хмари.

Дуже мальовничо виглядали ряди уставленого після громад народа. Всі гарно повбирані, жінки і дівчата в прекрасно повишиваних сорочках. По боках стоять прикрашені в зелень і квіти вози, а на одним місци бандерія воскресінецьких парубків в козацьких шапках. На одним возі гарна таблиця з назвою кружка того а того села та синьожовтим тризубом.

Що назви того села не подаю, не дивуйтесь. Нащо маю наражувати той кружок на розвязаннє? Бо і це тут можливе!

Гей! Не такі національні свята памятає цей коломийський зарінок! На нім відбувались колись окружні і краєві Січові Свята, коли сотки малинових хоругов Січових лопотіло з вітром! А на хоругвах — наші гетьмани, наші славні письменники! А під тими хоругвами тисячі наших славних Січовиків в лентах, з топірцями або зі списами в руках, і всі вони під командою наказного отамана на кони з булавою в руках, яким був, наприклад, на одним святі славний бесідник, покійний вже посол Іван Сандуляк. Громом неслися у воздусі слова команди, звуки сурм і трембіт, а славні Січові пісні ллялися могучими струями з грудей розрадуваних Січовичок і Січовиків.

Минулося, мов не було, і забувається поволи, хоч доперва 15 літ минає від послідного славного обходу столітних народин Тараса Шевченка...

Але навіть і те скромне свято в память 30-літного істновання „Сільського Господаря" стояло вже колькою в боці нашим „вороженькам". Вони самі не знали, на котру ногу станути.

Цікаве й це, що староста наказав собі прислати запрошеннє на Службу Божу. Запрошеннє вислано й фотель недалеко престола йому приготовлено. Староста однак не прийшов, але прислав комісаря. Цей покрутився сюди-туди й за яких 15 мінут забрався, не користаючи з фотеля.

У всякому разі вид тих тисячів гарно прибраних селян бу прегарний, особливо на тлі далеких гір та запрутських лугів.

о. Русин виголосив по Службі Божій відповідну проповідь, ставлючи перед народом надію на кращу будучність. „Так, як сі хмари, що залягли сьогодні небозвід, нарешті розійшлися, а ясне сонце засіяло над нами, так і наша недоля мусить скінчитися, коли ми будемо користати з кождої можливости, щоби себе орґанізувати та поправляти власними силами нашу долю.

„Сільський Господар" учить нас, як і з невеликого ґрунту витягати якнайбільше користи, як позбуватись старих пересудів на господарськім полі, а запізнаватись з новими методами господарювання. Нам треба допомоги, але її можемо дати тільки ми самі собі! Тільки в єдности наша сила, тому ставаймо всі, як один, в лави „С. Господаря!"

Зараз по проповіди уставились зібрані до походу. На жаль, не було ніяких прапорів і тільки несено таблиці з відповідними написами.

І так зараз за воскресінецькою кіннотою несено гарно розмальовану таблицю: на тлі синього неба був там сніп пшениці, а на вскіс через таблицю ішла синьо-жовта лента з назвою філії.

На інших таблицях були написи: **„Будучність Хліборобів в „С. Господарі", „Вписуйтесь в члени „С. Господаря", „Жінки, вписуйтесь в кружки „С. Господаря"** і т. ін.

В поході ішли осібними ґрупами дівочий і хлопячий приватні українські семинарі учительські, а курсистки з Коршева в прегарних народних одягах ішли також осібною четою й несли на переді відповідну таблицю. Декотрі ґрупи сільських дівчат несли знову великі вінки, плетені з колосся, шульок та квіток.

Цілий похід робив дуже мальовниче враження, але брак співів і музики все таки давався відчувати.

Це був мовчазний протест проти терору й насильства, доконуваного навіть на такім невиннім благодійнім товаристві, як „Сільський Господар"!

Число учасників походу обчислюють всіляко: одні кажуть, що було їх пять тисяч, другі кажуть, що було їх ще більше.

Похід зайшов на велике подвіре „Народного Дому", де була уставлена трибуна для хорів та для бесідників.

Тут виголосив святочну промову інж. Храпливий, директор „С. Господаря" зі Львова, начеркуючи головні напрямки нашої економічної роботи.

Ділиться вона на дві части: Перша обіймає кооперацію, щоби вирвати з рук торговлю чужим посередникам, а зиск з цього полишити в наших руках. Друга — це поправа нашого сільського господарства й оборона інтересів села супроти міста, котре занадто село визискує. Треба однакож, щоби всі хлібороби пристали до своєї орґанізації.

Бесідник закінчив словами:

„До праці отже, браття, за Україну, щоби змінити в пишний рай Святу Руїну!"

Тепер слідували продукції стопчатівського хору й коломийського „Бояна", а кілька працальних горячих слів виголосив голова коломийської філії „С. Господаря", нач. Кобринський.

На закінченнє гримнув ще стопчатівський селянський хор „Ще не вмерла!". І треба було бачити, як при перших звуках цього національного ґимну відкрилися мов за подувом вітру голови зібраного народу, котрий також прилучився до стопчатівських співаків.

В мирі й супокою почали розходитись зібрані тисячі народу, не даючи нагоди сконсиґнованій поліції до інтервеніовання по причині яких би то не було „антипаньствових вистоупень", так дуже в скритости серця бажаних деякими „сферами".

Д-р Кирило Трильовський.

У похміллі. — Але то Кобеля нині був упився! Насамперед вкинув десять центів у почтову скриньку, а потім глянув на годинник на церковній вежі тай каже зажурено:

— Ах Боже, я знову втратив дванацять фунтів на вазі!

Внук: Дідусю, чи ви також були колись маленькі?

Дідо: Алеж певно.

Внук: О, то дідусь мусіли смішно виглядати з довгою бородою й окулярами!

Жінка (оглядає капелюхи на виставовому вікні й питається чоловіка: Як гадаєш, Левцю, в котрім капелюсі мені найліпше до лиця?

Чоловік: У цьому, який маєш на голові, серденько.

Судця: Чому ви вкрали годинник цьому панові?

Злодій: Бо я думав, що він золотий.

Степан Мусійчук.

УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ.

(Рідної Школи в Америці).

Я люблю вас, діти, українські квіти,
Я люблю усіх вас, як рідних своїх;
Нема того щастя під сонцем на світі,
Щоб я не бажав вам в бажаннях моїх.

* * *

Коли ваше слово: наша рідна мова
Із уст ваших пишних дзвіночком дзвенить,
То це рідний степ наш і гай і діброва,
Дніпро, Чорне море, наш лан це шумить.

* * *

Та рідная пісня, що ангельським звуком
З грудий молоденьких так грімко пливе, —
Впевняє надію, дає запоруку,
Що скоро Вкраїна Вільна оживе.

* * *

Співайтеж, о діти, батькам на чужині!
Українським словом до нас щебечіть!
Будіть у нас спомин о рідній країні,
На кращую долю надії кріпіть!

* * *

На вас спочиває вся доля Вкраїни
І вам остається вся праця важка,
Що двигне народ наш з неволі руїни,
На вас ожидає Україна вся.

В. Кедровський.

1919 РІК

(2)

Він почав говорити, що не бачить такої можливости і хотів допитатися, аби я йому яснійше арґументував свою думку. Я від цього ухилився, сказавши, що це лише так собі мені здається. З цього я побачив, що очевидно австрійське командування не чекає якихось поважних заворушень на Херсонщині, бо жандарм мусів би знати це в першу черґу. Значить, гетьманська влада вміло заховувала від них свій небезпечний стан, або революцією і в австрійській армії раніше добре поставлена справа розвідки була значно послаблена.

Отже треба було мати на увазі, вразі наближання, рішучої хвилини, повідомити Українців в австрійській армії, аби вони не були спровоковані і не втягнуті в боротьбу проти своїх братів фальшиво-українською гетьманською владою, що вона вже нераз робила, плямуючи українських націоналістів іменем большевиків та оборону національних прав — анархією.

Десь біля дванайцятої години дня 13 листопада я одержав з Київа телеграму, аби негайно приїхати туди. Для мене стало ясно, що події починаються. До відїзду я вже був готовий кожної хвилини. Негайно передав свої службові справи свойому заступникови. Написав прохання до управи про безтерміновий відпуск, без збереження утримання і передав його до секретаріяту. Не чекаючи більше, нашвидко попращався із своїми найближчими знайомими і товаришами, кажучи, що вступаю до Южно Руської армії. Лише А. М. Грабенкові та М. Ф. Чернявському сказав, що їду до Київа, де починаються події.

Забіг до австрійської комавди міста і нашвидку сказав Л. Кізюкови та Н. Гамаракови, що виїзджаю до Київа, а вони повинні всіма засобами утримати українські військові відділи австрійської армії від втручання в боротьбу, яка почнеться цими днями. Краще буде, коли всі українські війська негайно вирушать на стацію Явкину, а звідти уже побачать, куди йти, чи в Галичину, чи куди инде. Вирушати залізницею прямо з Херсону було неможливо, бо в Миколаїві стояло німецьке військо, яке розброювало австрійські військові відділи, що попадалися до них, як уже здеморалізовані. Обидва вони побажали мені успіху і подякували за попередження.

Далі я здибав свого брата Михайла, що як поручник служив в скорострільній команді 16-го елисаветського полку, який стояв у Херсоні. Передавши йому всі звязки з національними орґанізаціями на місцях і наказавши чекати від мене дальших інструкцій, просив його взяти мені білет на залізницю, аби там не крутитися по двірці, щоб не попастись ненароком в руки гетьманської розвідки.

Десь біля пятої години прийшов до дому і, не пояснюючи жінці, що маю далі робити, бо й сам не знав, попросив її приготовити мені дві-три зміни білизни, завинувши її в невеликий пакуночок. До вечора привів до порядку де-які папери у свойому архіві. Побачився з Малечею та иншими членами губерніяльної управи просвіт, з товаришами по редакції „Дніпра" та „Українського життя". Навіть устиг забігти до Народнього Дому, аби попращатися з артистами просвітянського театру. Найближчим товаришам казав, що їду до Київа, а иншим, що йду в армію як мобілізований. Сам не знаючи, що мене чекає і що буду робити, обіцяв тим, що залишилися для дальшого провадження національної роботи, прислати негайно відповідні інструкції.

Ніхто точно не знав, що буде, але кожен відчував, що насовуються якісь надзвичайні події.

У вечері я переодягнувся в стару свою походну військову уніформу. Взяв до рук пакунок з білизною, ще фронтовою, офіцирською, сумкою і поклавши до кишені бравнінґ, поїхав на двірець. Просив, аби ніхто не провожав мене, лише щоб другий, найменший мій брат слідкував здалека на двірці, чи не арештують мене, аби негайно повідомити Л. Кізюка або Гамарака, щоб вони зробили заходи до звільнення мене.

За хвилину до відходу потягу я швидко пройшов на перон і всів у вагон. Ніхто мене не затримав і може навіть добре не замітив, хоч на двірці було декілька чинів з гетьманської контр-розвідки. Також були і в старій царській уніформі з погонами: це контр-розвідка „Южной" чи другої, так званої „Астраханської" армії, які орґанізовувались тоді скрізь по Україні ніби з добровольців. На ділі-ж до тих „добровольців" затягали всіх бувших старшин, а хто ухилявся від „добровольного" вступу до тих армій, тих передавали в руки також московських офіцирів, але вже в уніформі українських гетьманських офіцирів — „української контр-розвідки". Кожен, що одмовлявся вступити до армії, рахувався тоді большевиком, анархістом, шовіністом українським і т. д. Коли вже попався до рук тих „контр-розвідок", то гірка доля чекала його, включно аж до розстрілу „при попиткє к бєгству".

Втомившись за день, я скоро заснув спокійно міцним сном, забравшись на верхню полицю у вагоні, не думаючи про те, що мене чекає. Досить того, що я вже їду до Київа і покищо маю ціль. Всеж ліпше, ніж було жити з дня на день, все чекаючи чогось невідомого.

У Київі. Стріча з ґенералом Івановим. Коновальцем і иншими. Відізд до Білої Церкви.

Десь біля шестої години ранку я пробудився від голосного говору ґрупи російських офіцирів, які сіли до потягу на стації Фастів. Всі вони були у погонах царської армії і вели живу розмову, звичайно по московськи, в якій отверто висміювали український націоналізм, українську державу і вихвалювали гетьмана, що нарешті він скинув з себе маску „щіраво Украінца" та вирішив, що годі бавитися в свою державу, а пора вже ратувати Росію.

Увесь час чулися призвища Красова, Деникина та нові для мене призвища ґенералів Святополк-Мірського і Кірпічнікова. З розмов їх можна було зрозуміти, що вони їдуть до Київа, аби там розглядітись, куди краще влаштуватися: чи в Астраханську, або Южно-руську армію, чи вступити в місцеві дружини, що призначалися для підтримки гетьманської влади в самому Київі і для боротьби, на всякий випадок, проти Українців, колиб вони збройно виступили проти гетьманської влади.

Декілька разів пригадувалось не тихим, а злим словом „австріяки" Січові Стрільці, які мусять йти у „свою Австрію" і не втручатися „у внутрішні російські справи".

— Значить, тут уже кипить і підготовка Москалів до остаточної ліквідації всього національного йде повним ходом — подумав я, прикидаючись далі, що сплю, аби уникнути яких би то не було розмов з такою ватагою.

Наш поспішний потяг прийшов до Київа без найменшого запізнення точно о 7-ій годині 35 хвилин. Підїзджаючи до стації, я звернув увагу, що над нею ще висів брудний жовто-блакитний прапор, але внизу, в кінці перону, красувався величезний трохкольоровий російський прапор. Гадаю, що він позначав собою якенебудь справочне бюро, по вербовці московських офіцирів, що потім я бачив скрізь на вулицях Київа.

На двірці стояв страшний гамір, вешталося богато московських офіцирів, частина виряжених ніби на параду. Української мови зовсім не було чути, але за те лунала в повітрі крута московська лайка, ніби в якійсь найгіршій корчмі.

Сумне, гнітюче враження все це робило на мене. Ніби приїхав не в столицю української держави, а в якийсь ворожий чисто - московський табор. У нас в провінції цієї московської гидри, що вже опутала всю Україну, готуючись тепер лише до останнього скоку, аби зовсім проковтнути її, коли не всю, то хоч міста, а особливо столицю, не було так видно. Мабуть вона все таки відчувала безпосередню близкість українського національного села, яке вона ненавиділа, але якого боялась. Тут же Москвини, під охороною гетьмансько-німецької влади зовсім розперезались і почували себе цілком певними в „матері ґарадов рускіх".

Навіть представників гетьманської влади не видно було, а патрулями ходили по двірці офіцири в московських погонах. Здається, вони вже затримували „подозрітельния лічності". Стараючись тримати себе якнайпростіше і зовсім незацікавлений тим, що бачу, я з иншими пасажирами пройшов „незаподозрьонним" мимо пильно вдивляючихся в облича кожного пасажира, цілої низки офіцирів. Здав на збереження, тут же на двірці, свій пакунок, щоби бути в місті цілковито місцевою людиною, я пішов не поспішаючи по Безаківській вулиці, бо ще було рано, а я хотів зайти до губерніяльної земської управи, щоби там здибати члена Херсонської Управи Г. Нянчура, який був у Київі на зїзді представників земств і у нього поінформуватися про київські обставини.

На Великій Володимирській зайшов трохи поснідати у Ліфляндську молочарню, яка в часи Центральної Ради була традиційним місцем їди і ріжних побачень всіх активних Українців, починаючи з самого голови Ради. Тут я побачив замітну зовнішню переміну: на тім місці, де раніше висів портрет Шевченка, тепер красувався портрет Скоропадського, а на инших місцях, де були раніше ріжні національні жанрові картини та портрети українських діячів, висіли вже малюнки національно-патріотичного московського характеру. На моє замовлення українською мовою, відповідали вже по московському.

(Дальше буде).

В музею. Жінка: Дивися, ось мармор!

Чоловік: Ні, подивися на діл, тут підписано: „Гектор".

ЗБІРКА ЗЕЛЕНИХ СВЯТ — ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

ВОНИ ЧЕКАЮТЬ НА ВАШУ ДОПОМОГУ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІДПОВІДЬ П. МАРТИНЦЕВИ

У відповідь на мою допись до „Свободи" про його делеґатство на конвенцію У. Н. Союза та на конвенцію другої запомогової орґанізації п. Мартинець написав мені приватного листа, а кромі сього ще післав публичну відповідь до ґазети. Я не розумію такого поступовання пана Мартинця. Як моя допись справа приватна, то пощо її витягати в ґазету? Колиж вона публична й треба про неї писати до ґазети, то пощо ще приватна кореспонденція? Я є член У. Н. Союза, передплачую його орґан, його правильно читаю, і тому зайве ще до мене приватні листи писати про те, що вже в ґазеті написано.

Я кажу, що се справа публична, бо вона обходить усіх членів нашої орґанізації. Тому я буду про цеї публично говорити. Коли п. Мартинець пише свою відповідь на те, щоби баламутство не ширилося, то я власне пишу відповідь п. Мартинцеви, щоби під покришкою боротьби проти баламуства не ширилося ще більше баламутство.

П. Мартинець певно добре знає, о що тут ходить, а мимо сього так говорить баламутно, немовби йому зовсім не ходило о розвіяннє баламутства, а о створеннє нового.

Ось п. Мартинець пише: Ніде в статуті УНС нема сказано, щоби його членови не вільно було бути делеґатом иншої орґанізації. Справді статут У. Н. Союза того не забороняє. Але я сього не кажу, щоби статут нашої орґанізації забороняв нашим членам належати також до иншої орґанізації. Не про се йде справа, а про се, чи вибирати на делеґата нашої орґанізації людину, яка є делеґатом другої запомогової орґанізації.

Статут теж не забороняє делеґатови нашої конвенції бути урядником другої орґанізації, як каже п. Мартинець, а тільки забороняє признавати делеґатом урядника другої орґанізації. Наш статут не може заборонити нікому бути членом ні урядником другої орґанізації. В сьому нема ніякої нечести. Статут може тільки не пустити як делеґатів на нашу конвенцію тих, що вже тими урядниками є.

Отже питанє, про яке нам ходить, таке: Чи вільно признавати правними делеґатами на нашу конвенцію тих, що є делеґатами на конвенції чужих запомогових орґанізацій. Пан Мартинець каже, що се вільно, бо статут У. Н. Союза не забороняє виразно. Я кажу, що статут виразно забороняє, коли він забороняє вибирати урядників чужих запомогових орґанізацій.

Чому статут У. Н. Союза забороняє вибирати делеґатами урядників чужих орґанізацій? Ясно, чому. Тому, бо запомогові орґанізації зі собою конкурують, проти себе борються, тих самих членів до себе тягнуть. Тому, хоч кождий може належати дуже добре до двох і більше запомогових орґанізацій, але добрим урядником, головним чи місцевим, він в двох орґанізаціях бути не може. Як він стане урядником у двох орґанізаціях, то він певно буде кращим для одної ніж для другої. В одній він буде працювати, а в другій вдавати, що працює, а може навіть киринити.

Чи не таке саме з делеґатом? Правда, один чоловік може дати вибратися на дві конвенції, і на дві конвенції поїхати, і від двох орґанізацій взяти дієти. Се можна. І в старім краю були люди, що з одним ротом на два празники ходили.

Але конвенція не празник. Бути на конвенції то не значить приїхати, взяти за дорогу, взяти дієту, пятку чи десятку за день, покурити, побалакати тай вернути домів. Делеґат на конвенції має обовязки дбати за добро орґанізації. Він має не тільки скритикувати орґанізацію, але й показати що в ній доброго. Як що зле, він має найти заради; як що добре, утвердити його. Він має других переконати. Він має нові закони укладати, які для орґанізації можуть наробити більше добра або зла, як те, що десь там у якомусь відділі виберуть такого або онтакого урядника. Тому бути делеґатом є так само важне, як бути головним урядником. Тому постанова параґрафу 13 відноситься й до делеґатів других орґанізацій.

Коли делеґат трактує свої обовязки серіозно, а не приїздить на конвенцію, тільки по дієту, то мусить дивитись за напрямом орґанізації й орґану. Кожда орґанізація має свій напрям: одна демократичний національний, друга клерикальний, трета радикально-соціялістичний. Якжеж серед таких умов може один і той самий чоловік на одній конвенції дбати добре за одну орґанізацію, на другій таксамо добре за другу иншого напрямку? Таке робити, значить бігати зі заяцями й полювати з хортами. Се неможливе. Такий делеґат буде щиро дбати за одну орґанізацію, а за другу не буде. Йому буде дорога або орґанізація з напрямком демократичним, а на конвенції клерикальній він буде тільки киринити. Як соціяліст попаде на соціялістичну конвенцію, то він там буде добрий, але на національний він не буде бачити нічого доброго, а тільки зле, він усе буде критикувати, вічно буде кракати, як ворона ждучи на трупа. Се все само собою зрозуміле. Добре каже пословиця: двом панам служити не можна.

Так отже пан Мартинець має тільки в тому рацію, що баламутство не повинно ширитися. Щоби дальше баламутство не ширилося, я вношу, щоби головний уряд розглянув сю справу та потягнув до відвічальности подвійних делеґатів. Хай вони скажуть, котрій орґанізації вони вірно служили: чи нашій чи чужій? Де вони були щирими: чи на нашій, чи на чужій конвенції? А як такий подвійний делеґат зявиться на лісті кандидатів на головні уряди У. Н. Союза, то хай уряд розгляне добре, чи може бути кандидатом на уряд той, що таксамо добре служить нашій орґанізації, як другій орґанізації, ворожій У. Н. Союзови.

Яків Красновський.

Якийсь пан на вулиці кричить до хлопця:

— Проклятий хлопче! Ти поцілив мене каменем... Скажу це мамі.

Якась прохожа пані чує це й каже:

— Можеб краще було, колиб ви це сказали його батькові.

— Це неможливо, бо то я є його батько.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Українці одержали академічні степені.

У вівторок дня 11. б. м. відбувся попис студентів Карнеґі Технольоґічного Інституту в Пітсбурґу, Па. Поміж чотирма сотками студентів, котрі дістали академічні степені, було двох Українців: інжинір Володимир Малієвич і Григорій Саґан; перший одержав степень „Бечельор оф Сайнс", а другий диплом хеміка.

Інж. Малієвич широко знаний українському загалови не лише в Пітсбурщині, але й по других центрах нашої іміґрації. Він родився в Теребовлі в Галичині, де скінчив виділову школу. В 1907 році прибув до Злучених Держав, маючи тоді двацять літ. Від початку свого прибуття до Злучених Держав він завжди брав активну участь у народному життю. Володіючи прекрасним барітоновим голосом, він нераз чарував своїм співом українську публику в початках в Ню Йорку, а пізнійше в Пітсбурзі, виступаючи на концертах, представленнях і т. д. Праця д. Малієвича не кінчалася на самих театральних виступах, але розтягалась і на поле політичне та гуманітарне. Він ніколи в жадній справі не лишався позаду, а все брав активну участь і вів перед в народній роботі. Пітсбурська громада вибирала його делеґатом на зїзд до Ню Йорку, Вашингтону і т. д. Відділ У. Н. Союза вибрав його делеґатом на минувшу конвенцію, де його вибрано головним радним У. Н. Союза.

У Злучених Державах д. Малієвича стрінула така сама доля, яка стрічає кождого іміґранта. Та він дуже скоро зорієнтувався і прийшов до заключення, що одинокий спосіб, яким можна йому поліпшити свою долю, є набуття вищої освіти й приноровлення себе до тутешних обставин. Він взявся до праці над собою, учащаючи до вечірної школи в Ню Йорку, а по скінченню її вписався до „Купер Юніон" на курс архітектури, де вчився через три роки. Але життєві обставини так склались, що він змушений був залишити курс та виїхати з Ню Йорку. В 1914 р. інжинір Малієвич прибув до Пітсбурґа. Тут він вписався на підготовляючий курс, а по двох роках вписався до Карнеґі Технольоґічного Інституту на курс інжинірії, котрий укінчив в 1925 р., одержавши диплом цивільного інжиніра. Цим він не був вдоволений, а тому тоїж самої осени вписався на дальші студії. І ось тепер скінчив курс і одержав степень „Бечельор оф Сайнс".

Інжинір Малієвич повинен бути приміром для нашої молодіжи, котра має кращі обставини життя, але учитись не хоче, бо не розуміє, що школа є одинокий чинником, котрий веде народ до добробуту і волі. Будучи вже старшим в літах і обтяженим фамілійними обовязками, він все таки знайшов час і засоби для своєї освіти, а рівночасно старається і за освіту своїх дітей. Старший син його, маючий тепер вісімнацять літ, є студентом у тій самій інституції, де вчився його батько, та студіює той самий предмет. Нема сумніву, що і молодший син піде слідами батька і старшого брата. Донечка старша також уже в гайскул, а наймолодша ще в публичній школі.

Громадянин Григорій Саґан, роджений в Підмостиськах, в перемиськім повіті в Галичині. Він приїхав до Злучених Держав в 1913 р. Того самого року почав ходити до вечірної школи, а вивчившися анґлійської мови, вписався до „Албани Гайс Скул". Там він учився вечерами через два роки, а відтак в пітсбурській академії через три роки. По скінченню приготовавчого курсу її вписався до „Карнеґі Технольоґічного Інституту" на хемічний курс, котрий з успіхом скінчив цього року й одержав диплом хеміка.

Громадянин Саґан є свідомим Українцем, що бере завсіди активну участь в народному життю.

В. Онишків.

—o—

ШИКАҐО, ИЛИНОЙС.

Попис в українській школі в „Монтклейр".

У суботу, дня 15. червня, вечером мав я нагоду бути на іспиті і концерті закінчення шкільного року в українській школі в кольонії Монтклейр.

Учителем сеї школи є гр. Підлісний. Учить він сю школу вже два роки і, як показував концерт, може похвалитися гарними успіхами. Школа ведеться у власнім домі. Дітий було коло 20. З іспитом вивязалися вони знаменито. Кождому гостеви мило було бачити й чути їх відповіди, співи й декламації.

Зазначу мимоходом, що в кольонії є діяльний Український Горожанський Клюб, котрий розтягає свою діяльність і на сусідний Елмвуд Парк. Клюб розвинув свою діяльність так широко, що сього року приступає вже до будоти Народного Дому й української школи в Елмвуд Парку. Працює над сим невсипуще уряд клюбу, як П. Підлісний, К. Січевський, Шевчук і Д. Ґой. Взагалі на Елмвуд Парку люди працюють, забуваючи на партійні чи релігійні ріжниці.

С. Мусійчук.

Учителька: Ну, діти, що ми мусимо зробити, щоби нам було прощено?

Голос (з останньої лавки): Мусимо насамперед згрішити, прошу пані!

—o—

Жінка (до чоловіка): Скажи щиро, чи не пересолила я зупи?

Чоловік: Алеж ні, серце! Хіба може тут трохи забагато зупи до тої соли...

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(3)

II. день конвенційних обрад. 14. мая 1929. р.

Згідно з ухвалою з попереднього дня, отворено наради точно о год. 8.30 рано. Наперед відчитано лісту делеґатів і делеґаток та членів гол. уряду і в цей спосіб провірено, що всі є присутні на засіданню.

Опісля перечитано привітні телеґрами і письма надіслані з ріжних сторін Америки від членів і відділів У. Н. Союза. Привіти позначені порядковим числом будуть проголошені в орґані осібно. Гляди привіти чч. 8 до 18.

Бурю оплесків викликала депеша і лист із Шамокин, Па., від майнерського відділу, який в залученню прислав на Сиротинець УНСоюза суму $100.00. Гляди депеша ч. 9.

Відтак перечитано протокол з нарад попереднього дня, який на внесення делеґата відділу 142. Петра Остапчука, поперте делеґатом від. 65 Яковом Красновським, формально принято.

З черги приступлено до справи звіту Верифікаційної Комісії, яка осталася на деннім порядку не викінченою з попереднього дня. В тій справі були дві засадничі думки. Одні делеґати хотіли приняти цілий звіт так як був зложений. Відповіднє внесеннє делеґата від. 204. М. Близняка, поперте дел. від. 105. Ст. Слободяном. А другі обстоювали, щоби справу неузгляднених повновластий кожду з осібна розбирати. Таке внесеннє поставив дел. від. 144. Петро Бартків, а попер дел. від. 64. Василь Григорчук.

Внесення Барткова більшістю голосів принято.

Предсідатель Конвенції покликав голову Верифікаційної Комісії гр. Петра Суслу дел. від. 181, щоби був приготований пояснити кожду справу з окрема.

Гром. Близнак дел. від. 204. твердить, що його внесення є тотожне з внесенням дел. Барткова з від. 144. в тому напрямі, що й Бартків, який міркує, що неправно вибрані делеґати після статута не повинні бути допущені на конвенцію. Дальше Близнак підкреслює, що ми мусимо держатися статутів, коли хочемо, щоби конвенція була правною.

Містопредсідатель конвенції Іван Пеленський забирає голос і каже: „Конвенція є найвисшим законодатним тілом і як така може, не оглядаючися на статути, ухвалювати те, що їй подобається". Ми статут можемо викинути, каже містопредсідатель Пеленський, бо ми маємо на це право.

Йому відповідає предсідатель О. Ревюк: Ми не можемо безправством творити права для УНСоюза. Статут є святістю, яку якраз ми в першій мірі мусимо шанувати і лише після статута можна провадити конвенцію. Як конвенція не буде придержуватися статута, то він, О. Ревюк, не хоче провадити конвенції.

Делеґат Головчак радить, щоб на справу кожної неузгляднeної повновласти зужити 10 мінут часу на дискусію.

Делеґат від. 296. П. Пастернак, ставить внесенне, а дел. 291. Т. Ґлюз попирає, щоби кождій справі присвятити тільки часу, кілько вона буде вимагати.

До сего внесення забирає голос Василь Кузів дел. від. 371. і доказує, що всяку справу треба докладно розбирати і що треба домагатися від Верифікаційної Комісії пояснень і фактів.

Делеґат Теодор Вальорний з від. 293. і Н. Крупка з від. 20. в дискусії твердять, що всіх недопущених делеґатів на конвенцію повинно допустити, бо всі вони мають лиш малі провини супроти статута, бо мала ріжниця, чи делеґат вибраний на звичайнім чи на надзвичайнім мітинґу, бо є делеґати на гали, яких вибрано позаочно.

Дел. Юрій Федусь з від. 309. пропонує, щоби замикати лісту бесідників над поодиноким відділом.

Петро Сусла, предс. Верифікаційної Комісії забирає голос і каже, що Вер. Ком. придержувалася статута — і видала свій осуд ради добра орґанізації.

(Дальше буде)

Франц Мольнар.

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІША ЖІНКА.

(Гумореска. — З мадярського)

Скажімо: ми є в якімсь фантастичнім клюбі. Це клюб найбільших богачів країни. Члени клюбу такі богаті, що майже наскучилися їм їх богацтва. Власники великих промислових підприємств, банків, земельних посілостей. Люди такі богаті, що зовсім не бояться, як дістануть немиду телеґраму від когось із своїх підвладних. Їх богацтва так мудро розльоковані по світі, що їм не може зашкодити ні війна, ні економічна кріза, ні страйки, ні суспільні перевороти.

Один із них каже:

— Я не боюся нічого. Моє майно схоже на стоголову потвору. Колиб їй втяти навіть двацять голов, усетаки осталося би вісімдесять. Потворі це нітрохи не зашкодилоби.

Другий каже:

— Всеж таки майно, якому ніщо не може зашкодити, могла би знищити жінка...

— Мої панове! — каже третій — ствердімо, який з усіх жіночих типів можна би назвати „Найнебезпечніша в світі жінка".

— Якжеж це можна ствердити? — питають інші.

— Дуже просто. Хто мав до діла з найдорожчими жінками, оповідять нам свої досвіди. Призначимо нагороду для того, хто вкаже жінку, що є найнебезпечніша для чоловіка, який любить її.

Згода!

Шість мущин разом із ініціятором сідає при круглім столі, на якім є премія: скринька знаменитих циґар.

Перший тип.

Жінка, яка не вміє обходитися з грішми.

— Жінка, про яку говорю, ніколи не вміла сказати вечером, що сталося з богато грішми, з якими зачинала день. Купувала дрібнички, яких собі по хвильці зовсім не пригадувала. Позичала гроші приятелькам. Роздавала „тіпи". Вгощувала чужі діти. Все давала на добродійні цілі. Скільки разів сягнула до торбочки за карміном до уст, викидала банкноти на долівку або на вулицю. Вбога сімя могла би жити з того, що ця жінка губила на вулиці. Гроші пропадали, а вона не знала зовсім, на що їх викидала. За рік я переконався, що її дивна вдача могла би захитати рівновагою моїх фінансів.

У куті світлиці сидів сам один лисий старець. Він відізвався:

— Це нічого! Богата людина видержала би й це.

Другий тип.

Жінка, що мріє про гарні одяги.

— Жінка, яку я любив — сказав другий бесідник — любила гарні сукні, плащі, капелюхи, футра, обуву, білля. Купувала це в найдорожчих крамницях в Парижі. Я мусів удержувати окремий офіс, що вів переписку в туалетових справах, я мав окремого касієра для плачення рахунків. Видавала стільки грошей, що я занедужав нервово тай якийсь час був у лічниці...

Малий лисий старець знову озвався:

— Це можна видержати. Бо і це має свої границі. Що дня три сукні, то за цілий рік буде тисяч девятьдесять пять суконь, що дня три пари панчіх то є тисяч девятьдесять пять пар річно. Є максімум, якого жінка не може переступити. Означуємо собі це максімум і на його основі установляємо наш бюджет. Мудрий чоловік цього не злякається.

Третій тип.

Жінка, що мріє про дорогоцінности.

— Все, що можна було дістати в ювилерів, брилянти, ізмараґди... — зачав третій бесідник.

Малий лисий старець перебив йому:

— Також і це можна видержати Бо і це має свої границі. Признаю, що цей тип небезпечніший ніж попередній. Де є границя? Границя це структура людського тіла. Жінка, хочби бажала діядемів, має чейже лиш одну голову. Для ковтків має, слава Богу, лише двоє вух. Лише два рамена на нараменники тай лише десять пальців на перстені. А прецінь пальці не є такі довжезні, щоби направду богата людина не могла їх покрити перстенями. Розміри шиї та бюсту є також границею для шнурів жемчуґів і брошок, хочби жінка мала лебедину шию і дуже обширний бюст. На щастя, наші жінки не переняли ще від африканських племен звичаю носити прикраси на носі та долішній губі. Тому можливости марнотравности є обмежені. Я зовсім не хочу сказати, що така жінка фінансово не є небезпечна, та коли її від ніг до голови прибрати дорогоцінностями, заспокоюється трохи та дає на якийсь час спокій свому чоловікові.

Четвертий тип.

Жінка, що грає в карти.

— Моя жінка — озвався четвертий бесідник — грала пристрасно в карти...

— Доволі! — перебив малий лисий старець. — Шкода вашого слова. Небезпеку граючої в карти жінки усуває незаперечений факт, що прецінь нема навіть найпристраснішого грача, що час до часу не виграв би. Жінка, що грає, не є найнебезпечніша.

Пятий тип.

Жінка, що обожала свою родину.

— Жінка, яку я любив, — сказав пятий — походила з убогої, але зате дуже численної родини. Обожала свою родину. Хотіла, щоби кождий член тої родини був щасливий, ба навіть богатий. Самособою на мій кошт...

— А як численна була родина тої жінки? — спитав старець.

— Було їх усіх шістьдесять шість.

— Тож і це має границю! Коли всі члени родини були заможні, жінка вспокоїлася. Чи не так було?

— Так. Коли всі тети та вуйки й усі дальші своячки мали гарно уладжені віллі та запевнені річні ренти, з яких могли знаменито жити, я з подвійною енерґією забрався до праці та вдруге здобув майно.

Лисий старець розсміявся голосно:

— І ви цю жінку смієте назвати небезпечною?

Шестий тип.

Найнебезпечніша жінка.

Всі, що досі промовляли, втратили терпеливість і стали кричати до лисого старця:

— Ви якісь дивні! Лише заперечуєте. Тож скажіть: який тип жінки є небезпечніший від тих, що ми їх подали!?

Лисий старець підійшов із кута до стола, поклав руку на скринці циґар і сказав:

— Панове, прошу курити. Вважаю цю нагороду вже моєю і тому даю кождому з вас циґаро... Гляньте, панове, на мій череп. Вилисів... Чому? З журби... А хто цьому винною?... Жінка. Я був одним із найбільших багатіїв у краю. Тому десять літ я втратив моє майно до останнього шага. З вини жінки... Представляю вам тип найнебезпечнішої жінки...

— А що було її пристрастю? — спитав один із присутніх.

— Ощадність. — відповів лисий старець і в його очах заблистіли сльози. — Панове! Найнебезпечніша є жінка ощадна, жінка, яка всі свої гроші складає в банку. Жінка, що про неї говорю, гроші, які я їй давав, щоби собі купила новий капелюх, несла в банк; їла небогато, коби лише більше зложити в банку. Рано вранці спішила у банк, щоби там ульокувати вчорашні ощадности. Старець розплакався. Потім говорив далі:

— Панове! Можна видержати з жінкою, яка не вміє обходитися з грішми. Жінку, яка мріє про одяги, можна заспокоїти тисячкою суконь. Жінку, що любить дорогоцінности, можна обвішати біжутерією. Жінка, що грає в карти, таки колись виграє. Жінка, що помагає своїй родині, вкінці полагодить колись усі родинні вимоги. Але, мої любі панове, де є границі захланности банку? Коли каже банк цим, що поміщують вкладки: Досить!? Де в людській уяві є границя біжучого рахунку? Ощадна жінка, що переступає банкові пороги, є перед безконечністю. Можна би вкінці вичерпати ложкою море. Треба би лише богато терпеливости. Алеж щож це значить у порівнанні із терпеливістю, з якою банк зносить потоки грошей, що вливаються до банкових кас? Де тут границя? Де кінець? Хай Бог боронить кождого чоловіка перед ощадною жінкою!

Замовк. Присутні закурили циґара. Так хотіли зазначити, що нагороду дістав малий, лисий старець.

(Переклав М. Недільський).

МАНЮФЕКЧУРЕРС ТРОСТ КОМПАНІЯ ВИБРАЛА НОВОГО ПРЕДСІДАТЕЛЯ.

Von Elm, 41 літ, працюючий в сім банку ціле своє життя — зачав як клерк.

Nathan S. Jonas зістав чейрменом Директорів, се є новокреований уряд.

Три головні зміни зайшли у головному персоналі Манюфекчурерс Трост Ко. на зборах Дирекції вчера.

Nathan S. Jonas, теперішний голова від заснования банку в 1905 р., настановлений чейрменом Борду Директорів, уряд досі неістнуючий.

Waddill Catchings наставлений чейрменом Виконавчого Комітет.

Henry C. Von Elm головою.

N. Catchings є членом фірми Goldman, Sachs & Co. і головою Goldman Sachs Trading Corp., котра має значну скількість шерів в банку.

Ціла карієра п. Von Elm спочивала в сім банку. Роджений в Бруклині, його перша позиція як клерка була в Манюфекчурерс Нейшіонал Банку, мала інституція в 1903 р. Днесь по 26 літах він стався головою банку, котрий в 1914 перебрав той банк, а котрий днесь числить около пів біліона долярів, або десятий найбільший банк в краю.

Дослужившися заступника секретаря в 1916 р. обняв провід два роки пізнійше відділу Вест Сайд, коли Манюфекчурерс Трост Ко. постановила закладати такі відділи і злучився з Вест Сайд банком.

В 1919, маючи 32 літ, п. Von Elm дослужився віце-президентури, а в 1923, коли Манюфекчурерс Трост Ко. злучився з Колумбія банком, перебрав провід відділу Пятої Евені.

В пару літ пізнійше п. Von Elm зістав чейрменом Кредитового Комітету, а опісля покликано його до головного офісу, вже як чейрмена Екгезекутивного Комітету, де працював враз з п. Jonas.

Вивисшення п. Von Elm неодного здивувало посеред банкирів, як також і клієнтелю банкову. До сего нового становища п. Von Elm приносить своє першоклясне знанне, котре він здобув на протязі довгих літ банкової служби.

П. Von Elm є широко знаний не лишень в банкових кругах, але і в кругах кредитових, беручи і там живу участь як вміщи так і поза.

Будучи директором Манюфекчурерс Трост Ко., він є членом борду Нейшенал Ліберти Іншуренс Компанії, Колоніял Трост Ко. у Филаделфії і Банку Щадничого в Річмонд Гіл.

П. Von Elm має 41 літ життя і мешкає в Фарест Гілс, Лонг Айленд. Має також літну резиденцію у Вестгемптон. Він є жонатий і має троє дітий.

ВІДОЗВА

Ми, нижче підписані, Виділ читальні тов. „Просвіти" в Росохачи, повіту коломийського, звертаємося з проханнем до наших заокеанских земляків о добровільну поміч на будову дому читальні „Просвіти" в Росохачи, позаяк ми по военному лихолїттю знаходимося в дуже прикрім матеріяльнім положенню. Кріза нас тисне зі всіх сторін і ми не можемо з неї вирватись. Тому, що значна частина нащих громадян є латинниками, польонізація наступає нам на пяти. Наші брати губляться в польськім морю, тому ми постановили доложити всіх зусиль і взятися до будови читальні „Просвіти", де би можна було освідомлювати несвідомих людей і дати їм можність до пізнання самих себе.

Не будемо тут наводити фактів, бо ми є певні, що дорогі земляки зрозуміють нас і нашу ціль, до якої ми прямуємо в нашім старім краю, щоби здобути краще завтра, а тому й підносим клич: **Свій до свого!**

Вашу ласкаву підмогу просимо висилати на руки Николи Ферлея в Росохачи, почта Гвоздець, повіт Коломия.

З просвітним привітом, за Виділ читальні т-ва „Просвіти" в Росохачи:

Никола Ферлей, голова; **Петро Фурик**, секретар; **Федор Равлюк, Василь Павлюк, Василь Бриндзяк, Петро Бабійчук, Михайло Тельничук.**

Росохач, дня 4 лютого 1929 р.

Філія тов. „Просвіта" в Коломиї приєднується до прохання читальні в Росохачи і потверджує наведені там мотиви.

Коломия, дня 7. лютого 1929.

Д-р Новодворський, голова; **Яремчук**, секретар.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЖАРТИ.

Вдатна відповідь.

Один богатий мудрагелик хотів собі закпити з ветеринаря і, здибавшися з ним, питається його: „Мені здається, що ви той лікар, що лічить худобу?" На те ветеринар відповів спокійно: „Так, я... А що вас болить?"

—o—

Безробітний.

— Бійся Бога! Від чого тобі так шия спухла?

— Від постійного глядання за роботою.

—o—

Подібність і ріжниця.

— Яка ріжниця між похороном і весіллям?

— Ця, що похорон спричинює сльози зараз, а весілля часом аж по році.

—o—

Добра сусідка.

— Знаєте, куме, кілько разів бачу вашу жінку, тілько разів тішуся тим.

— А то чому?

— А тому, куме, що вона не моя.

—o—

Пане начальнику, що ви робите?

— Пане начальнику, та хто видів так впиватися, щоби аж в рові лежати?

— А ви як хотіли, щоби я тверезий у рові лежав?

—o—

— Я постановив відібрати собі життя. Може позичите мені револьвера.

— Добре, але під умовою, що віддасьте мені його.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"